

Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2019¹

Versie: basisverzoek

Wat is een vangnetuitkering?

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Het gaat om de gebundelde uitkering als bedoeld in artikel 69 van de Participatiewet, ook wel het BUIG-budget genoemd. Gemeenten die een tekort hebben kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden zijn op hoofdlijnen:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie
- het college geeft een toelichting op deze verklaring
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college

De vangnetuitkering is gebaseerd op een solidariteitsprincipe tussen gemeenten: de vangnetuitkeringen worden bekostigd uit het macrobudget van twee jaar na het tekortjaar. Deze aanvraag beoogt, naast de gemeenteraad, ook andere gemeenten inzicht te geven dat het college inspanning heeft geleverd om het tekort te reduceren.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Het college kan een vangnetuitkering uitsluitend aanvragen via dit aanvraagformulier, dat is vastgesteld door de minister. Elke aanvraag geldt alleen voor het betreffende tekortjaar. Bij een volgend tekort (boven de risicodrempel) moet dus opnieuw een aanvraag worden ingediend.

Met een ingevuld aanvraagformulier geeft het college de gemeenteraad inzicht in de getroffen maatregelen om het tekort te reduceren. Een belangrijke veronderstelling bij het vangnet is dat gemeenteraad en college regelmatig in gesprek zijn over ontwikkelingen in het bijstandsvolume (bijv. middels kwartaalrapportages). Op dit niveau wordt inhoudelijk gesproken over maatregelen (beleid en uitvoering) om eventuele tekorten te reduceren.

Het college dient het ingevulde aanvraagformulier in bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De commissie moet de aanvraag uiterlijk op 15 augustus 2020 hebben ontvangen. De Toetsingscommissie beoordeelt de aanvraag procedureel. Dit betekent dat wordt beoordeeld of het college en de gemeenteraad een aantal processtappen hebben doorlopen: het tekort is groter dan de drempelwaarde; het college heeft in de verklaring toegelicht dat maatregelen zijn getroffen om het tekort te reduceren en de gemeenteraad heeft ingestemd met de verklaring. De commissie geeft dus geen inhoudelijk oordeel over de aanvraag. Vervolgens adviseert deze commissie de Minister. Deze adviezen worden in beginsel overgenomen.

Aan het eind van het aanvraagformulier is een uitgebreide toelichting per vraag opgenomen voor de ambtelijke ondersteuning van het college.

Voor een verdere toelichting op dit formulier wordt verwezen naar de informatie op de website:

<https://www.toetsingscommissievp.nl/vangnetuitkering-2019>

¹ Versie aanvraagformulier d.d. 30 januari 2020

Wat wordt verwacht van gemeenteraadsleden?

Hieronder verklaart het college maatregelen te hebben getroffen om het tekort te reduceren. De gemeenteraad wordt gevraagd om in te stemmen met de verklaring van het college. Met deze instemming bevestigt de gemeenteraad dat het college inzicht heeft gegeven in de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren. De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. De gemeenteraad hoeft het dus niet eens te zijn met de maatregelen.

Welke punten vragen de aandacht van de gemeenteraad? Uit welke onderdelen moet dat inzicht bestaan?

- Het college geeft de gemeenteraad via een globale analyse inzicht in de oorzaken van het tekort op de gebundelde uitkering (ook wel BUIG genoemd).
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in de (interne en externe) maatregelen, met een toelichting waarom die naar verwachting leiden tot een reductie van het tekort.
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in welke mate (interne en externe) maatregelen beogen bij te dragen aan het (verder) reduceren van het tekort.

Op de website van de VNG is [de brief aan de Raadsleden](#) over de VU 2019 gepubliceerd.

1. Verklaring college bij een basisverzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende vier onderdelen:

- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Getroffen maatregelen om het tekort te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

Hieronder beschrijft het college de analyse van de oorzaken van het tekort.

Op basis van de Tool berekening Vangnetuitkering 2019 verwachten wij een tekort van € 1.459.373 op ons BUIG-budget. Op grond van de vangnetuitkering verwachten wij € 346.744 te ontvangen. Het tekort zal dan nog € 1.106.722 bedragen. Het college van de gemeente Kampen signaleerde in april 2019 dat er een tekort zou ontstaan toen de voorlopige budgetten voor de Gebundelde Uitkering Participatiewet bekend werden gemaakt en wij het aantal bijstandsgerechtigden zagen stijgen.

Beeld van de financiële resultaten over 2019

Jaren referentieperiode	2017	2018	2019
1. Opgave lasten en baten Pw op basis van:	Sisa-bijlage 2017	Sisa-bijlage 2018	Beeld van de Uitvoering
Besteding (jaar T) algemene bijstand	€ 10.932.984	€ 11.051.934	€ 10.960.193
Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	€ 196.307	€ 278.101	€ 112.088
Besteding (jaar T) IOAW	€ 891.563	€ 970.748	€ 982.251
Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	€ 7.304	€ 11.252	€ 8.108
Besteding (jaar T) IOAZ	€ 26.752	€ 36.920	€ 43.967
Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	€ -	€ -	€ -
Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	€ -	€ 18.704	€ -
Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	€ -	€ -	€ -
Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	€ -	€ -	€ -

Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	€ 124.833	€ 318.803	€ 719.448
Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	€ -	€ -	€ -
2. Berekening relevant tekort vangnetuitkering op basis van:	Sisa-bijlage 2017	Sisa-bijlage 2018	Beeld van de Uitvoering
A) Lasten artikel 69 Pw	€ 11.976.132	€ 12.397.109	€ 12.705.859
B) Baten in kader budget artikel 69 Pw	€ 203.611	€ 289.353	€ 120.196
C) Netto lasten artikel 69 Pw (A-B)	€ 11.772.521	€ 12.107.756	€ 12.585.663
D) Totaal fouten en onzekerheden (Verslag van bevindingen van de accountant) Participatiewet (indien geen sprake is van fouten en onzekerheden, is een 0 ingevuld)	€ -	€ -	
E) Relevante bestedingen voor vangnet (C-D)	€ 11.772.521	€ 12.107.756	€ 12.585.663
F) Budget Pw 2017, 2018 en 2019 (incl.toepassing artikel 7 Besluit Pw)	€ 11.227.568	€ 12.460.407	€ 11.126.290
G) Relevant resultaat <u>in bedrag</u> voor vangnet: (F-E)	€ -544.953	€ 352.651	€ -1.459.373
G1) Relevant resultaat <u>in % (G/F)</u>	-4,85%	2,83%	-13,12%

De oorzaken van het tekort van 2019 worden hierna per onderwerp toegelicht.

1. Budget BUIG Uitkering Participatiewet is verlaagd

In april 2019 zijn de 'nader voorlopige budgetten' voor de Gebundelde Uitkering Participatiewet bekend gemaakt. Het voorlopige macrobudget is naar beneden bijgesteld van ca. € 6.220 miljoen naar ca. € 6.019 miljoen. De bijstelling kwam voor een klein deel door conjuncturele ontwikkelingen en grotendeels doordat alle gemeenten samen in 2018 minder aan bijstand hebben uitgegeven. Dat gold ook voor de gemeente Kampen.

De daling van het budget raakt Kampen in 2019 hard. In 2018 was het budget voor uitkeringen nog € 12,4 miljoen, het Rijk heeft het budget voor Kampen in 2019 definitief vastgesteld op € 11,1 miljoen. Een verschil van € 1,3 miljoen.

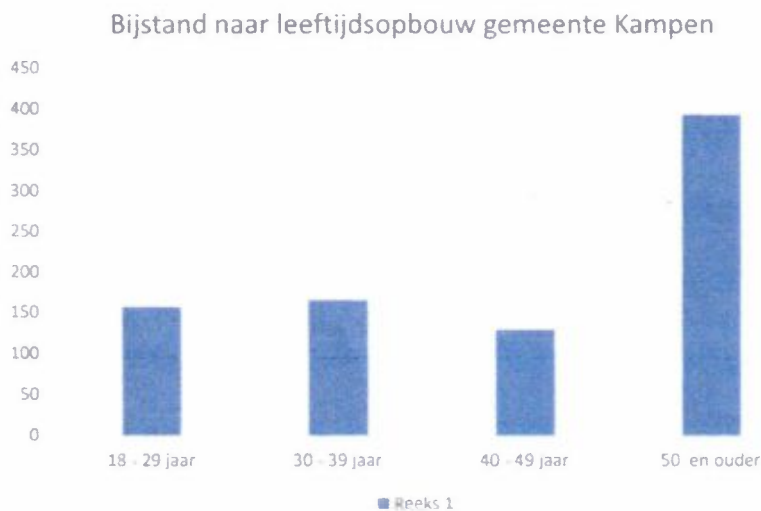
	September 2018	September 2019
BUIG-budget Kampen	€ 12,4 mln	€ 11,1 mln

2. Bijstandsvolume in 2019 gestegen

Tegelijkertijd zien we dat het bestandsvolume in het 1e kwartaal van 2019 licht is gestegen. Na een geleidelijke daling sinds eind 2017 van het aantal bijstandsuitkeringen per maand, zagen we in het 1e kwartaal van 2019 een stijging. De stijging was een trend die we vaker zien in het 1e kwartaal van een jaar. In het 2e kwartaal van 2019 zagen we een sterkere stijging van het aantal mensen met een bijstandsuitkering.

Onze klanten hebben steeds vaker een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Van het klantenbestand in 2019 had 43,5% geen arbeidsmarktperspectief. 46% van het klantenbestand zat al langer dan 5 jaar in de bijstand. Deze groep bestond uit mensen met een zware zorg indicatie, uit Pro-VSO jongeren, statushouders en mensen die al maximaal participeren. Om mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt te laten uitstromen, is de begeleiding vaak langer, intensiever en dus duurder, terwijl het uitstroomperspectief niet op korte termijn verwacht wordt. Dat zagen we in 2019 terug in de besteding van de re-integratiemiddelen.

In het klantenbestand van Kampen zaten in 2019 relatief veel jongeren onder de 30 jaar met problematiek en veel mensen ouder dan 50 jaar.

Kampen heeft en had veel laagopgeleiden in haar klantenbestand. In 2019 leidde dit tot een mismatch op de arbeidsmarkt. Er is vooral vraag naar beroepen waarvoor een hoger opleidingsniveau nodig is dan een grote groep mensen in het klantenbestand van Kampen heeft.

Moeilijk vervulbare vacatures (selectie), medio 2019

Voorbeelden van beroepen met moeilijk vervulbare vacatures	
Horeca en schoonmaak	Techniek
Restaurantkoks	Timmerlieden
Schoonmakers	Loodgieters
Economisch-commercieel, financieel	Elektriciens
Medewerkers klantcontact	Installateurs luchtbehandeling en koeltechniek
Online marketeers	Medewerkers technische dienst elektrotechnisch
Relatingadviseurs	Tekenaars / werkvoorbereiders / calculators bouw en installatie
Accountants (assistent, AA, register)	Uitvoerders bouw en installatie
ICT	Automonteurs
ICT-helpdeskmedewerkers	Lassers / lasrobotoperators
Programmeurs specifieke toepassingen	Verspaners (conventioneel en CNC)
Programmeurs specifieke talen	Monteurs industriële machines en installaties
Architecten ict / data scientists	Ontwerper-constructeurs werktuigbouw
Onderwijs	Operators proces- en voedingsindustrie

Bron: UWV regio in beeld 2019

De opgave voor 2019 was dus al enorm. Daarbij kwam een aantal ontwikkelingen in het werkveld die de opgave nog groter maakten. Die lichten we hieronder per onderdeel toe.

3. Verhuizingen naar Kampen vanwege huisvestingsproblemen

Wat in 2019 opviel is de instroom van mensen die naar Kampen verhuisden en direct in een uitkeringssituatie terecht kwamen. Ten opzichte van 2017 en 2018 steeg het aantal verhuizingen sterk: met zo'n 36 % tot 45% per jaar. Vaak was hier sprake van een combinatie met een zorgvraag of een andere uitkering (bv WLZ). Opvallend was dat mensen aangaven naar Kampen te verhuizen omdat ze in Kampen relatief snel een huis kregen in tegenstelling tot in centrumgemeente Zwolle. Een speciale rol speelden zogenoemde 'zorgelijke zorgaanbieders' in Kampen die jongeren opzoeken in nabijgelegen gemeenten en hen een woning in combinatie met zorg aanbieden in de gemeente Kampen.

4. Toename van het aantal bijstandsgerechtigden met problematiek

De gemeente Kampen had in 2019 te maken met een toename van het aantal bijstandsgerechtigden met psychische en/of meervoudige problemen. Deze cliënten hebben een beperkt uitstroomperspectief. In 2019 had ongeveer 70% van het klantenbestand in de Participatiewet een vorm van psychische of medische problematiek. Van deze groep had zo'n 55% geen arbeidsperspectief, 45% had wel arbeidsperspectief. Om te sturen op maximale participatie, zetten we veel menskracht en middelen hierop in. We hebben in 2019 het geanonimiseerde

uitkeringenbestand opnieuw geanalyseerd en beoordeeld op uitstroompotentieel. Op basis daarvan werd een bijgesteld speerpuntenplan opgesteld.

5. Groei doelgroep kwetsbare jongeren

In Kampen is er een groei van de doelgroep kwetsbare jongeren. Dit zagen we ook in 2019. Met de komst van de Participatiewet heeft de gemeente nieuwe wettelijke taken en doelgroepen gekregen, waaronder de doelgroep kwetsbare jongeren. Dit zijn jongeren die te laag zijn opgeleid, hun (vervolg)opleiding niet hebben afgemaakt en geen startkwalificatie of beroepskwalificatie hebben, en/of jonggehandicapten die niet volledig arbeidsongeschikt zijn en voorheen onder de Wajong zouden vallen. Zij vallen sinds 1 januari 2015 onder de Participatiewet, wat hen recht geeft op bijstand en hulp van de gemeente bij het vinden van werk. Er zijn beleidskeuzes gemaakt in 2017 en 2018 om prioriteit te geven aan het ondersteunen van deze doelgroep. We doen dit om te voorkomen dat jongeren op jonge leeftijd in een structurele uitkeringssituatie terechtkomen. De voornaamste instrumenten die wij als gemeente inzetten om deze doelgroep aan het werk te helpen zijn loonkostensubsidie, jobcoaching, beschutte werkplekken en werkaanpassingen. Dit zijn relatief kostbare instrumenten die mede de oorzaak zijn van oplopende kosten voor re-integratie in 2019.

In september 2019 hadden wij 200 kwetsbare Kamper jongeren in begeleiding. Een deel hiervan heeft een bijstandsuitkering en een groot deel (nog) niet. Afhankelijk van de persoonlijke situatie en vaardigheden zetten wij één of meerdere re-integratie instrumenten in. De ervaring leert dat de instroom van deze doelgroep in ons klantenbestand jaarlijks stijgt met gemiddeld 50 jongeren. Het beleid van ons college was en is om zoveel mogelijk jongeren, indien mogelijk, bij een reguliere werkgever werkzaam te laten zijn met het oog op de omvangrijke jaarlijkse besparing voor de gemeente op de lange termijn. Omdat we erin slagen om veel werkgevers te bereiken en te interesseren voor het in dienst nemen van kwetsbare jongeren zijn de kosten voor de gemeente voor loonkostensubsidie en begeleiding hoog. Door de extra impuls eind 2018 en begin 2019 met gespecialiseerde consultants zijn de kosten verder toegenomen.

In onderstaande tabel is de piek in de kosten voor loonkostensubsidie in 2019 en daarna de stabilisatie zichtbaar:

6. Minder zicht op de financiële ontwikkelingen binnen het Participatiebudget

In 2018 had de gemeente Kampen nog een overschot op het BUIG-budget. In 2019 veranderde dit. Het verschil tussen het definitieve BUIG-budget voor 2018 (€12,4 mln) en het voorlopige BUIG-budget 2019 (€11,4 mln) was €1.000.000. Voor Kampen een enorm bedrag. Bij de nadere voorlopige bijstelling in april 2019 daalde het budget met nog eens €400.000. Deze daling was niet redelijkerwijs meer te compenseren met een dalend aantal uitkeringen. Er was zicht op de omvang van het tekort in het 2^e kwartaal van 2019. In 2019 zijn vervolgens alle zeilen bijgezet om in het vervolg grip te houden op de financiën.

B. Getroffen maatregelen om het tekort te reduceren

Hieronder beschrijft het college maatregelen die zijn getroffen om een bijdrage te leveren aan het reduceren van het tekort.

Er zijn een aantal (interne en externe) maatregelen genomen om (dreigende) tekorten in 2019 te reduceren. Hierna worden deze beschreven.

A. Uitstroom bevorderen (maatregel oorzaak nummer 2, 3, 4 en 5)

We hebben een set aan maatregelen genomen om het volume van het uitkeringenbestand te verminderen in Kampen en hiermee het ontstane tekort van 2019 te reduceren. Hierna volgen de maatregelen die de gemeente Kampen heeft genomen.

- **Bestandsanalyse**

Om (nog) meer inzicht te krijgen op het klantenbestand en te bekijken wat nodig is om uitstroom te bevorderen is er een bestandsanalyse op dossierniveau per klant uitgevoerd. Op basis daarvan is een bijgesteld speerpuntenplan opgesteld. Hierbij zijn

uitstroombmogelijkheden per klant onderzocht en werd het aantal ondoelmatige re-integratietrajecten gereduceerd.

- *Versterken uitvoeringskracht*

Om een impuls te geven aan re-integratie en uitstroom van mensen met een bijstandsuitkering is het aantal werkconsulenten in de uitvoering uitgebreid. Hierbij is het aantal externe medewerkers vervangen door vaste, interne medewerkers. Deze vaste medewerkers zijn goedkoper en hebben doorgaans een betere binding met de stad en de regio. Deze werkwijze heeft zijn vruchten afgeworpen, want in het 3^e kwartaal van 2019 daalde het aantal bijstandsuitkeringen fors.

- *Optimalisatie werkgeverscontacten*

Om uitstroom nog verder te bevorderen zijn we een lokale dependance van het regionale Werkgeversservicepunt (WSP regio Zwolle, locatie Kampen) gestart. Zo is een impuls gegeven aan werkgeversdienstverlening en in het verlengde daarvan de mogelijkheden voor uitstroom. Daarnaast hebben wij ook goede contacten met UWV en ROC.

Werkgeversdienstverlening organiseerden we sindsdien ook samen met ons werkvoorzieningschap Impact. Op deze manier waren we in staat om de krachten te bundelen en effectiever het netwerk van Impact onder lokale werkgevers te benutten.

- *Goede voorlichting aan klanten en goede kennis bij medewerkers*

Tevens blijven wij in contact met onze klanten. In april van 2019 was met 47% van het klantenbestand contact opgenomen. Van deze groep had ongeveer 78% perspectief op uitstroom uit de bijstand. Wij geven onze klanten goede voorlichting rondom de rechten en plichten in de bijstand en de medewerkers van de gemeente hebben goede kennis t.a.v. voorliggende voorzieningen.

- *Inzetten op parttime werk*

Om de kostprijs van de gemiddelde bijstandsuitkeringen te verminderen, is actief ingezet op trajecten richting deeltijdwerk. Zo'n 20% van ons klantenbestand werkt in deeltijd.

- *Spendanalyse*

Daarnaast is een spendanalyse op het re-integratiebudget uitgevoerd. We hebben onderzoek gedaan naar de inbesteding van re-integratieactiviteiten bij ons eigen werkvoorzieningschap teneinde de kosten van externe re-integratietrajecten terug te dringen en de noodzaak voor de inzet van loonkostensubsidie te verkleinen. Tevens hebben er themasessies onder begeleiding van Movisie plaatsgevonden ten behoeve van resultaatafspraken en het beter benutten van het voorveld en voorliggende voorzieningen. Er is een impuls gegeven aan de interne administratieve organisatie, er zijn themasessies met consulenten gehouden om de systemen conform de verplichte Statistiek Re-integratie voor Gemeenten (SRG) op orde te brengen.

B. Instroom beperken (maatregel oorzaak nummer 2, 3, 4 en 5)

We hebben ook een set aan maatregelen om de instroom te beperken. Denk hierbij aan:

- *Streng toetsing aan de poort*

De gemeente Kampen hanteerde al langer een streng poortbeleid voor klanten die voor het eerst een bijstandsuitkering gaan ontvangen. Er werd en wordt ingezet op het zelf actief zoeken naar werk in de eerste weken na de melding. Hier is een speciaal daartoe opgeleide externe coach ingezet via het project Actief naar Werk. Daarnaast hebben alle consultants een training gevolgd om meer fraude-alert te zijn. Bij vermoeden van onrechtmatigheden zijn de interne handhavers ingezet en werden bijvoorbeeld extra huisbezoeken afgelegd.

- *Verhuizingen naar Kampen vanwege zorgtoerisme tegengaan*

Een reden van de stijging van het aantal bijstandsuitkeringen was dat het aantal verhuizingen naar Kampen in 2019 is toegenomen. Deze stijging kwam onverwacht en is mede gerelateerd aan 'zorgtoerisme' vanuit andere gemeenten naar Kampen. In 2019 hebben wij daarom een analyse uitgevoerd naar de locaties van zorgaanbieders. Er is een taskforce 'Zorgelijke Zorgaanbieders' opgezet om zicht te krijgen op de problematiek aangaande de combinatie van wonen en zorg. De taskforce kreeg de opdracht om kritisch te bekijken waar zorgzoekers vandaan komen en een einde te maken aan zogenaamd 'zorgtoerisme'. De taskforce loopt nog steeds.

- *Sluitende aanpak Pro-VSO jongeren en deelname Human Capital Agenda*

We hanteren een sluitende aanpak voor jongeren Pro/VSO. Er zijn gesprekken met de woningbouwverenigingen over de woningvoorraad en de verdeelsystematiek. Daarnaast draagt Kampen bij aan de regionale Human Capital Agenda om voor een brede doelgroep, waaronder de kwetsbare jongeren, te investeren in een leven lang ontwikkelen. We zien nu beginnende effecten van deze maatregelen.

- *Betaaldata bijstandsuitkeringen in lijn met landelijke Brede Schuldenaanpak*

In 2019 hebben we de uitbetaaldata van de bijstandsuitkeringen verplaatst. Dat was om te zorgen dat minder mensen in financiële problemen kwamen en een beroep op de bijstand moesten doen. De uitbetaaldata van de bijstandsuitkeringen kwamen hiermee in lijn met de landelijke Brede Schuldenaanpak.

Van bovenstaande acties is de gemeenteraad gedurende 2019 op de hoogte gesteld via rapportages. In 2019 hebben we ook avonden verzorgd langs meerdere raadsfracties om hen wegwijs te maken in de Participatiewet. We hebben de raad daarbij expliciet meegenomen in de stand van zaken en de maatregelen.

C. Actieprogramma opgesteld onder regie extern adviesbureau BMC

In het 2e kwartaal van 2019 bleek dat er enorme tekorten in het sociaal domein waren waaronder het tekort op het budget voor de uitvoering van de Participatiewet. Hierop heeft de gemeente Kampen een extern adviesbureau, BMC, in de arm genomen om te bekijken wat de oorzaken van de tekorten waren en om oplossingsrichtingen aan te dragen. Eind mei 2019 startte dit bureau met het samenstellen van een pakket aan bezuinigingsvoorstellen. Er zijn medewerkersbijeenkomsten geweest specifiek over de tekorten, gericht op bewustwording en het mobiliseren van bezuinigingsvoorstellen. Deze inventarisatie is organisatiebreed uitgevoerd met als doel reductie van de tekorten te realiseren. Daarnaast heeft BMC een benchmarkonderzoek, een formatiescan, een onderzoek naar de financiële positie van de gemeente en een eerste nadere analyse van de werkprocessen in het sociaal domein uitgevoerd. Tot slot heeft BMC een Plan van aanpak sociaal domein opgesteld, dat eind september 2019 ter kennisname naar de gemeenteraad is gestuurd. Dit Plan van aanpak had als doel om zo expliciet mogelijk de activiteiten weer te geven waarmee de financiële beheersbaarheid binnen het sociaal domein kan worden vergroot en besparingen op de uitgaven kunnen worden bereikt.

In het Plan van aanpak heeft BMC vier sporen benoemd waarop de sturing en heroriëntatie voor het sociaal domein gestoeld is: toegang en preventie, type ondersteuning, contractering en organisatie. Op basis van deze vier sporen heeft BMC zeven onderdelen beschreven waarbinnen de verdere uitwerking plaatsvindt. De onderdelen zijn: zorgadministratie, control en monitoring, beleidsanalyse en aanpassingen, heroverweging inkoop, werkprocessen in relatie tot financiën, integrale handhaving en versterking van de samenwerking met Impact.

De zeven onderdelen zijn in het najaar van 2019 intern verwerkt in een set met maatregelen om gestructureerd en planmatig verder invulling te geven aan het beheersbaar maken van de financiën van het sociaal domein in Kampen. Hierbij is per maatregel aangegeven wat het resultaat moet zijn, wat de verwachte opbrengst in 2020 is en wat de verwachte opbrengst in een bandbreedte voor 2021 tot en met 2023 zou zijn. In november 2019 heeft de gemeenteraad van Kampen, mede op basis van deze input, de Programmabegroting 2020 vastgesteld. De Meerjarenbegroting 2020-2023, inclusief de daarin vervatte bezuinigingen en beleidskeuzes, is als richtinggevend kader vastgesteld. Direct daarna is de bezuinigingsopdracht uit de Programmabegroting door de ambtelijke organisatie vertaald in het Actieprogramma sociaal domein. In het actieprogramma zijn de verschillende maatregelen nader uitgeschreven. Voor het budget van de Participatiewet zijn de volgende bezuinigingsacties uitgevoerd:

- Control en monitoring
- Werkprocessen in relatie tot financiën
- Integrale handhaving en
- Versterking van de samenwerking met ons eigen werkvoorzieningsschap: Impact.

Het actieprogramma is vervolgens vastgesteld door de gemeenteraad.

D. Intensivering handhaving

De gemeente Kampen legt in principe een boete op als de inlichtingenplicht is geschonden. Er worden periodieke gegevens uitgewisseld met het Inlichtingenbureau en Kampen heeft altijd een actief invorderingsbeleid gehad. Zo wordt in principe altijd verhaald en is er een relatief groot aantal fte's aanwezig om het terug- en invorderingsbeleid in goede banen te leiden.

Naar aanleiding van het rapport van BMC en het daar uit volgende Actieprogramma is veel aandacht besteed aan het intensiveren van integrale handhaving. Er is een projectleider Handhaving aangesteld die zich bezig houdt met het intensiveren van handhaving in de gemeente Kampen. De gemeente Kampen gaat handhaven volgens de cirkel van naleving. Dit houdt voor het klantenbestand van de Participatiewet in dat klanten vroegtijdig worden geïnformeerd over hun rechten en plichten en dat de dienstverlening naar de klanten toe is geoptimaliseerd. We hebben de dienstverlening geoptimaliseerd door een pilot te houden met een cliënt-ervaringsonderzoek bij klanten uit de Participatiewet, met als doel om feedback en verbetervoorstellen van klanten op onze dienstverlening te krijgen. In het kader van de cirkel van naleving werken consulenten nu met het streven naar vroegtijdige detectie. Indien klanten zich niet aan de afspraken houden wordt een maatregel opgelegd. Er zijn in 2019 meer maatregelen opgelegd dan in 2018.

De maatregel Integrale handhaving is onderdeel van het Actieprogramma. De gemeenteraad is geïnformeerd over het Actieprogramma op een van de raadsinformatieavonden en heeft tenslotte het Actieprogramma vastgesteld.

Incassobeleid

De gemeente Kampen voert al jaren een streng beleid op het gebied van Incasso- en debiteurenbeleid. Uitgangspunt van de beleidsregels terugvordering is dat Kampen altijd tot terugvordering overgaat. Er wordt gestuurd op het beperken van foutieve betalingen aan de klant door het tijdig korten van inkomsten uit arbeid, alimentatie, heffingskortingen enz. Deze werkwijze heeft als resultaat dat minimale bedragen teruggevorderd hoeven te worden.

Tevens is het beleid dat terugvorderingbesluiten zo spoedig mogelijk na het ontstaan van de vordering worden genomen omdat de ervaring leert dat de kans op terugbetaling dan het hoogst is. Verder wordt er gewerkt met betalingsherinneringen en met aanmaningen.

Indien herinneringen en aanmaningen niet baten, wordt onmiddellijk overgegaan tot het opmaken van een dwangbevel waarmee tot vereenvoudigd derdenbeslag op het inkomen van de debiteur wordt overgegaan. Zo nodig worden zaken overgedragen aan een deurwaarderskantoor om bijvoorbeeld beslag op onroerende zaken te beoordelen indien beslag op inkomen niet mogelijk is. Ook dit beleid voeren wij uit zodat de gemiddelde kostprijs van een uitkering lager is.

E. Intensivering samenwerking met werkvoorzieningsschap (maatregel oorzaak nummer 5)

In het Actieprogramma dat is opgesteld naar aanleiding van het rapport van BMC is een maatregel opgenomen om onze samenwerking met ons werkvoorzieningsschap Impact te vergroten.

Werkgeversdienstverlening organiseren we nu in samenwerking met Impact. Hierdoor houden we onder andere meer zicht op de soort en hoeveelheid klanten die een loonkostensubsidie ontvangen. Door meer zicht te hebben op de doelmatigheid van het verstrekken van loonkostensubsidies hebben wij kosten gereduceerd.

De gemeenteraad is geïnformeerd over het Actieprogramma en over deze maatregel op een van de raadsinformatieavonden en heeft tenslotte het Actieprogramma vastgesteld.

F. Beter monitoring en control in de organisatie (maatregel oorzaak nummer 6)

In het 2^e kwartaal van 2019 vond een doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie plaats: eenheden werden vervangen door afdelingen en er werd nieuw management benoemd teneinde de uitvoeringskracht te versterken. Er werd een nieuwe coördinator voor de uitvoerende taken aangetrokken om meer grip en sturing te krijgen op de uitvoering van de Participatiewet. Daarnaast werd er een beleidsadviseur Inkomen, specifiek voor het taakveld Inkomensregelingen, aangetrokken met als doel om de sturing op de BUIG-gelden en de aanpalende regelingen rond bijzondere bijstand, schulddienstverlening en armoede te vergroten.

Er is gestart met de ingebruikname van een interne werkbegroting voor het BUIG-budget en het re-integratiebudget. Daarnaast is er in 2019 gestart met ingebruikname van maandrapportages die tevens gericht zijn op meer inzicht en grip en sturing op het BUIG-budget en de onderliggende ontwikkelingen in het klantenbestand. Rond de zomer van 2019 begonnen we met het overdragen van de financiële verantwoordelijkheid naar beleidsmedewerkers in de rol van budgetbeheerders. Het betekende een grote verschuiving van taken en bewustwording. Het was een grote klus om het formeel te regelen en de nieuwe budgetbeheerders goed in positie te brengen. Via de budgetbeheerders zijn we in staat om beter op de budgetten te sturen.

We hebben in oktober 2019 een businesscontroller specifiek voor het sociaal domein aangetrokken, met als doel meer inzicht en grip op de budgetten en de uitgaven van de Participatiewet te krijgen.

Ook over deze maatregel is de gemeenteraad geïnformeerd op raadsinformatieavonden in 2019.

Conclusie

Op grond van het bovenstaande denken wij dat wij tijdig en adequaat actie hebben ondernomen op het dreigende tekort op ons BUIG budget.

C. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

Hieronder maakt het college inzichtelijk dat de getroffen maatregelen bijdragen aan het reduceren van het tekort. Hierbij gaat het om een inschatting van het beoogde effect.

Effect van maatregel A en B genoemd onder onderdeel B

Onze maatregelen om het uitkeringenbestand te verkleinen heeft zijn vruchten afgeworpen. Vanaf halverwege 2019 daalde het aantal uitkeringen fors. In het 4^e kwartaal van 2019 zagen we het aantal

uitkeringen weer licht toenemen. Hoewel we het uitkeringenbestand over heel 2019 zagen dalen, bestond de instroom uit een andere categorie inwoners met een lager uitstroomperspectief, een grotere ondersteuningsvraag en hogere begeleidingskosten. Deze ontwikkeling remde de daling van de lasten voor uitkeringen.

Effect van maatregel C genoemd onder onderdeel B

Het effect van het Actieprogramma beoogt een bezuiniging van € 1.100.000,- over het jaar 2020. Dit bedrag is de bezuinigingstaakstelling van het hele sociaal domein, waaronder ook het werkterrein Participatiewet.

Effect van maatregel D genoemd onder onderdeel B

Het effect van de maatregel 'Intensivering Handhaving' is voor 2020 € 150.000,- oplopend tot € 400.000,- in het jaar 2023. Door handhaving te intensiveren zal er nog strenger worden gecontroleerd bij de poort en tijdens de bijstandsuitkering. Er zal nog vaker contact zijn tussen de gemeente en mensen die een uitkering ontvangen. Wij verwachten dat dit zal leiden tot meer uitstroom uit de bijstand en het voorkomen van oneigenlijk gebruik en misbruik van bijstand.

Effect van maatregel E genoemd onder onderdeel B

Het versterken van de samenwerking met onze eigen werkvoorzieningsschap Impact moet leiden tot lagere kosten voor re-integratieactiviteiten, meer uitstroom en een besparing op uitvoeringskosten. Met deze maatregel wordt een structurele besparing van €600.000 beoogd.

Effect van maatregel F genoemd onder onderdeel B

Door betere monitoring en control houden we onszelf scherp. We signaleren dreigende tekorten eerder en kunnen daardoor sneller handelen. Daarbij monitort onze businesscontroller de uitgaven die de gemeente doet scherp en kunnen medewerkers / afdelingen een beroep op hem doen.

D. Ondertekening

Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen. De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Kampen verklaart dat het voor 15 augustus 2020 de genoemde maatregelen heeft getroffen om te komen tot tekortreductie.

Datum: 23 Juni 2020

De secretaris,

Naam van de ondertekenaar: A. Middelbo

De burgemeester,

Naam van de ondertekenaar:

2. Instemming gemeenteraad

In artikel art. 10, eerste lid, onderdeel d, BPw staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben. Met de instemming van de gemeenteraad stelt de gemeenteraad vast dat het college inzicht heeft gegeven in de oorzaken van het tekort, de getroffen maatregelen en het beoogde effect van deze maatregelen, om het tekort te reduceren.

De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. Het is geen vereiste dat de gemeenteraad het eens is met de getroffen maatregelen.

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient uiterlijk voor het moment van indiening van het verzoek haar instemming te hebben gegeven, uiterlijk 15 augustus 2020.

De gemeenteraad van de gemeente Kampen stemt in met de onder 1. afgegeven verklaring door het college van deze gemeente.

Ondertekening in dit formulier is een vereiste. Het is niet toegestaan om ter vervanging van onderstaande handtekeningen het gemeenteraadbesluit in te voegen of mee te sturen.

Datum: 9 juli 2020

Ondertekening

De voorzitter,

Naam van de ondertekenaar:

J.G. Tabak

De griffier,

Naam van de ondertekenaar:

M.E. Veldhoen

Toelichting op het aanvraagformulier bij het basis verzoek voor de ambtelijke ondersteuning van het college

Voor de juistheid en beoordeling van de aanvraag is het niet toegestaan dat u het format van de pagina's aanpast.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Een verzoek om een vangnetuitkering over 2019 dient uiterlijk op 15 augustus 2020 te zijn ontvangen door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Omdat sprake is van een fatale termijn worden verzoeken die na 15 augustus 2020 door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet worden ontvangen, niet in behandeling genomen. Het college dient het verzoek digitaal door middel van het webformulier op www.toetsingscommissievp.nl in te dienen. Na de aangegeven datum is dit webformulier niet meer beschikbaar.

U vindt onderaan dit formulier meer achtergrondinformatie over de aanvraagprocedure, de wet- en regelgeving, de relatie met jaarcijfers (SiSa verantwoording) en de ondersteuning vanuit Divosa. Op de website www.toetsingscommissievp.nl kunt u meer informatie vinden over de aanvraagprocedure en de deadline voor het indienen van een complete aanvraag.

Waarom zijn er twee versies van dit formulier?

Van dit formulier bestaan twee versies: 'basisverzoek' en 'uitgebreid verzoek'. De versie die u moet gebruiken is afhankelijk van het volgende:

- indien uw gemeente zowel over 2017 als over 2018 geen vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'basisverzoek'.
- indien uw gemeente over 2017 en/of over 2018 wel een vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'uitgebreid verzoek'.

De verklaring van het college verschilt tussen een 'basisverzoek' en een 'uitgebreid verzoek'.

Hoe is het aanvraagformulier opgebouwd?

De vangnetaanvraag bestaat uit twee gedeelten:

1. De verklaring van het college en de toelichting op de verklaring
2. De instemming van de gemeenteraad

Onderdeel 1 bestaat uit vier onderdelen: A, B, C en D. Het gaat om de verklaring van het college (onderdeel D) en een toelichting van het college op deze verklaring. Deze toelichting gebeurt aan de hand van drie vragen (onderdelen A, B en C). Na iedere vraag kunt u het antwoord invoegen. U kunt eventueel tabellen of grafieken invoegen. U kunt aangeven op welke brondocumenten, die eventueel in de gemeenteraad zijn besproken, de aanvraag is gebaseerd. U kunt geen bijlagen toevoegen aan deze aanvraag. Hieronder wordt per vraag aangegeven wat verwacht wordt van de beantwoording.

Daarna dient in onderdeel 2 de gemeenteraad te tekenen voor haar instemming met de verklaring van het college. Dit mag niet worden vervangen door het in- of toevoegen van een gemeenteraadbesluit.

Hoe uitgebreid moet het aanvraagformulier worden ingevuld en is hier een extern bureau bij nodig?

Het uitgangspunt van de aanvraag van de vangnetuitkering is dat elke gemeente – ongeacht het aantal inwoners – zelfstandig de aanvraag moet kunnen voorbereiden en indienen. Dat houdt in dat alleen het opstellen van de aanvraag geen reden is om een extern bureau te betrekken. Daarbij wordt benadrukt dat het aan het lokale bestuur is hoe uitgebreid de vragen in het aanvraagformulier worden beantwoord, mits deze vragen duidelijk worden beantwoord. De beantwoording van de vragen in het aanvraagformulier is verplicht. Dat geldt niet voor de suggesties in de onderstaande toelichting. Op de pagina ‘beoordeling en advisering’ over de VU 2019 wordt een en ander eveneens toegelicht.

Toelichting per vraag

Het college van de tekortgemeente verklaart dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen en geeft daarop een toelichting door het invullen van de onderdelen A, B en C. Alle vragen moeten worden beantwoord. Hieronder staat een toelichting bij vraag B en C. Hieronder staan suggesties bij vraag A, B en C.

Bij D volgt ondertekening door het college van de gemeente. Alle onderdelen moeten worden ingevuld.

Onderdeel A

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt een analyse van de oorzaken van het tekort beschreven. Onder een analyse van de oorzaken van het tekort wordt verstaan: ‘de ontwikkeling van de uitgaven en de oorzaken daarvan.’

Suggesties bij de beantwoording van A

- Kunt u de omvang van het tekort betrekken bij uw analyse?
- Kunt u aangeven op welke moment het college heeft gesignaleerd dat een tekort zal ontstaan?
- Wilt u in uw analyse van de oorzaken de nadruk leggen op factoren die door het college kunnen worden beïnvloed? De analyse betreft dus vooral de ontwikkelingen in de uitgaven van de gemeente.
- U kunt hierbij ook gebruik maken van de rekentool verdeelmodel bijstandsbudgetten 2018¹ en/of de Benchmark van Divosa².
- U kunt in de analyse ook beschrijven wat het effect is van getroffen maatregelen in voorgaande jaren.

Onderdeel B

De maatregelen kunnen worden getroffen vanaf het moment dat het tekort bekend is of dat men vanuit een prognose het tekort ziet aankomen, tot uiterlijk de datum van indiening van het verzoek.

Er zijn meerdere factoren die een invloed hebben op de ontwikkeling van het tekort. Om die reden wordt gesproken van een bijdrage aan de reductie van het tekort.

Hieronder staat toegelicht wat wordt bedoeld met 'het treffen van maatregelen'.

- Wat wordt verstaan onder een *maatregel*?
 - Onder een maatregel wordt verstaan: een besluit over hoe iets wordt opgelost of veranderd.
- Wat wordt verstaan onder het treffen van maatregelen?
 - Onder het treffen van een maatregel wordt verstaan dat het besluit is genomen door het college en waarvan de uitvoering in gang is gezet voor het tijdstip van indiening van de aanvraag.
- *Moet het steeds een nieuwe (aanvullende) maatregel zijn?*
 - Van het college wordt verwacht om te analyseren wat de oorzaken zijn van het tekort, wat hieraan inmiddels is gedaan en wat hiervan de effecten per jaar zijn. En vervolgens of, in dat licht, al dan niet nodig is om tot extra maatregelen te komen ten einde het tekort verder te reduceren.
Die afweging is aan het lokaal bestuur. Het college dient wel de gemeenteraad inzicht te verschaffen over deze afweging. Deze afweging dient dan ook in dit onderdeel te worden beschreven.

Suggesties bij de beantwoording van B

- Geef waar mogelijk en voor zover relevant de relatie tussen oorzaken en maatregelen.
- U kunt in uw antwoord verwijzen naar eerder genomen maatregelen. Indien mogelijk kunt u de effecten van eerder genomen maatregelen betrekken bij de maatregelen die u nu treft.
- U kunt bij het antwoord aangeven of gebruik gemaakt is van de volgende tool(s):
 - de rekentool SEO
 - de benchmark Divosa
 - de tool "informatie over eerdere aanvragen", te vinden via de gelijknamige pagina "Informatie over eerdere aanvragen". Met deze tool kunnen aan de hand van kenmerken van gemeenten (grootteklasse, omvang tekort en arbeidsmarktregio) vergelijkbare gemeenten worden gevonden, waarbij direct zichtbaar wordt welke maatregelen deze gemeenten hebben getroffen. Dit kan nuttig zijn bij het oriënteren op de externe maatregelen.
- U kunt in uw antwoord bij voorkeur onderscheid maken tussen eerder getroffen maatregelen (voorafgaande jaren) en nieuwe (nog te treffen, lopende het jaar tot indiening).
- U kunt hierbij ook de maatregelen aangeven die in het kader van de aanpak van uw arbeidsmarktregio worden gedaan en waaraan uw gemeente een extra bijdrage levert. In het geval van externe maatregelen dient ook sprake te zijn van externe consultatie.
- U kunt bij het noemen van de maatregelen ook de samenhang met andere maatregelen of effecten in het sociale domein benoemen.

Onderdeel C

De toetsingscommissie geeft geen oordeel over de mate van effectiviteit van de maatregelen.

Bij deze vraag wordt verwacht dat het college inzichtelijk maakt dat het maatregelen treft waarmee het college beoogt/verwacht dat deze bijdragen aan een reductie van het tekort.

Suggesties bij de beantwoording van C

- U kunt een inschatting van het beoogde effect kwantitatief uitdrukken en als dat niet mogelijk is kunt u het beoogde effect kwalitatief uitdrukken. Onder kwantificering wordt verstaan: de beoogde opbrengst in minder uitkeringen respectievelijk in het beoogde besparingsbedrag.
- U kunt de beoogde effecten presenteren per maatregel of als dat niet mogelijk is voor meerdere maatregelen gezamenlijk.
- U kunt aangeven op welke wijze het college de effecten van de maatregelen monitort.

Achtergrondinformatie bij dit formulier

Wet- en regelgeving

In het BPw is geregeld dat het college alleen via een door de minister van SZW beschikbaar gesteld aanvraagformulier een verzoek tot een vangnetuitkering kan indienen, als bedoeld in artikel 74 van de Participatiewet. De verklaring van het college voor een basisverzoek kunt u vinden in het BPw, artikel 10, eerste lid, onder d. De verklaring van het college voor een uitgebreid verzoek kunt u vinden in het BPw artikel 10, eerste lid, onder d, jo. artikel 10, tweede lid. In het BPw staat dat de verklaring van het college een toelichting omvat zoals gevraagd in het modelaanvraagformulier (BPw, artikel 10, onderdeel e).

Aanvraagprocedure

De toekenning van een vangnetuitkering gebeurt uitsluitend op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de tekortgemeente en nadat is vastgesteld dat aan alle geldende eisen wordt voldaan. Blijkens artikel 8c, eerste lid, van de Participatiewet, kan het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering niet worden overgedragen aan het bestuur van een openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Bij het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering moet het college verklaren dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen. Verdere toelichting op de aanvraagprocedure en de vangnetuitkering 2019 kunt u vinden op: www.toetsingscommissievp.nl

Via het aanvraagformulier hoeft het college geen informatie te verstrekken over de jaarcijfers (toegekend budget, de netto uitkeringslasten en de door de accountant gerapporteerde foute of onzekere bestedingen), aangezien het ministerie –mede op basis van de SiSa-verantwoording- al over deze gegevens beschikt en zij de toetsingscommissie daarover zal informeren.

Ondersteuning Divosa

Divosa, de vereniging van leidinggevenden in het Sociaal Domein, zal periodiek bijeenkomsten organiseren waarbij wordt ingegaan op de vangnetuitkering. Daarnaast wordt de Benchmark door Divosa ondersteund en heeft Divosa een factsheet maatregelen uitgegeven.

Ook heeft Divosa bijgedragen aan het beschikbaar komen van een tool waarin de aanvragen van de afgelopen drie jaar zijn verwerkt. De tool en aanvragen worden per VU-jaar op de website van de Toetsingscommissie gepubliceerd. Zie hiervoor de rubriek: informatie over eerdere aanvragen.

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2018/10/25/rekentool-verdeelmodel-bijstandsbudgetten-2019>
www.divosa.nl/diensten/divosa-benchmark

